

Sammendrag:

Regionforstørring og utslipp av klimagasser

Det er et mål innenfor regional- og samferdselspolitikken at veiutbyggingen skal medvirke til regionforstørring. Dette målet kan imidlertid være i konflikt med målene i den nasjonale klimapolitikken.

Det er et mål innenfor regional- og samferdselspolitikken at veiutbyggingen mellom sentre og mellom senter og omland skal medvirke til regionforstørring (St.meld. nr. 21, 2005-2006). Hensikten med regionforstørring er å utvide og styrke lokale arbeidsmarkeder og tilgang på tjenester for befolkning og næringsliv. Samtidig har man gjennom Stortingets klimaforlik (januar 2008) og St.meld. nr. 34 (2006-2007) uttrykt et mål om å redusere utslippet av klimagasser fra veitrafikken. Spørsmålet som stilles i rapporten, er om det er konflikt mellom disse to målene.

Rapporten inneholder en foreløpig vurdering av konsekvensene av regionforstørring for transportarbeid og utslipp av klimagasser. Utredningen er gjennomført på oppdrag for Kommunal- og regionaldepartementet med utgangspunkt i følgende problemstilling:

Bidrar regionforstørring rundt små og mellomstore byregioner til økt eller redusert transport og utslipp av klimagasser nasjonalt, dersom vi forutsetter at regionforstørring gir mer robuste regioner som reduserer tilflyttingen til storbyområdene (nærmeste storbyregion og /eller Osloregionen)?

For å kunne besvare problemstillingen noenlunde fyllestgjørende, er det gjennomført en relativt omfattende analyse av muligheter for og forventede effekter av regionforstørring i ulike deler av landet.

Basert på data fra den nasjonale reisevaneundersøkelsen 2005 og forskjellige geodata, er det utviklet verktøy for å simulere endret bruk av regionhovedsenter etter regionforstørring. Det er tatt utgangspunkt i en tenkt oppgradering til motorveistandard på alle veier som fører til et regionhovedsenter.

Resultatene er usikre og må ikke oppfattes som prognoser. Beregningene er dessuten basert på forutsetninger om investeringer som ikke er realistiske i stort omfang. Vi kan likevel konkludere med at regionforstørring med stor sannsynlighet vil føre til økt personbiltrafikk og dermed økte utslipp av klimagasser nasjonalt. Omfordeling av befolkning til storbyområdene *kan* ha motsatt effekt dersom flyttingen skjer til regionhovedsentrene. Et alternativ kan være sentralisering av bosettingen innenfor de små og mellomstore byregionene.

Analysen viser at det kan være konflikt mellom målet om regionforstørring og målene i den nasjonale klimapolitikken. Det kreves imidlertid mer detaljerte analyser for å kunne trekke sikre konklusjoner. Det kan dessuten være andre ressurs- og miljøargumenter (i tillegg til de regionalpolitiske) som kan tale for regionforstørring som strategi.